సంసారంలో సరిగమలు

భారంగా, మెల్లగా నడచి వస్తున్న మంజులను కళ్ళు విప్పార్చి చూశాడు గోపాలం.

అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ మంచం దగ్గరకు వచ్చింది మంజుల.

"కూర్చో! మంజూ!" తన ప్రక్కనే మంచం మీద చోటు చూపించాడు గోపాలం.

"మీ వంట్లో ఆరోగ్యంగా వుంటున్నదా?" ప్రశ్నించింది మంజుల భర్త ప్రక్కనే మంచం మీద కూర్చుంటూ.

"నా ఆరోగ్యానికేం నిక్షేపంలా వుంది! నీ వంట్లో కులాసాగా వుంటున్నదా?" ఆమె ముంగురులు నిమురుతూ ఆప్యాయంగా అడిగాడు గోపాలం.

ఆమె తల వూపింది.

"నిన్ను చూసి రెండు నెలలయిందిదేమో - యిప్పుడు నీకు తొమ్మిదో నెల కదూ!" అడిగాడు గోపాలం - ఆమె కళ్ళల్లోకి చూస్తూ.

"అవును! ఒక వారం రోజులలో.... డెలివరీ అవుతుందని చెప్పింది డాక్టర్!" తల వంచుకుని అన్నది మంజుల.

"ఊఁ! ఈ సారి ఎవరని చెప్పిందిట - కూతురా, కొడుకా?"

మూతి విచిత్రంగా ముడిచి - ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుకుంది మంజుల. గోపాలానికి ఆ

పోజంటే మహా యిష్టం!

తన చూపుడు వేలితో ఆమె చుబుకాన్ని పైకెత్తి - ఆమె కాటుక కళ్ళ మీద సున్నితంగా ముద్దుపెట్టుకున్నాడు.

"నాన్నా! నాన్నా! మరే!" అంటూ వచ్చాడు కొడుకు సుబ్బారావు.

మంజుల వేపు ఒకసారి ఇబ్బందిగా చూసి - పిల్లవాడ్ని దగ్గరకు తీసుకున్నాడు గోపాలం - "ఏం రా! తులసి ఏదీ?" అంటూ-

తులసి. గోపాలంకి వున్న ఇద్దరి సంతానంలోనూ పెద్దది. రెండో వాడు సుబ్బారావ్.

"తులసి శర్మగారింట్లో ఆడుకుంటున్నది నాన్నా!" అన్నాడు సుబ్బారావు.

అతన్ని ఒళ్ళోకి తీసుకుని ముద్దులాడేడు గోపాలం.

"నాన్నా!" అంటూ వచ్చింది తులసి.

గోపాలం బిస్కట్ల పాకెట్ మంజుల చేతికి అందించాడు.

మంజుల బిస్కెట్స్‌ని ఇద్దరికీ యిచ్చింది. బిస్కెట్స్ తీసుకొని పిల్లలు బయటకు వెళ్ళిపోయారు.

మంజులను దీక్షగా చూశాడు గోపాలం.

అందమైన ఆమె బుగ్గలలో పూర్వపు మెరుపు లేదు. చక్కటి ఆమె నయనాల క్రింద నల్లని వలయాలు ఏర్పడ్డయ్. ఆమెలో, పెళ్ళయిన క్రొత్తలో వున్న చలాకీతనం అసల్లేదు! దాని బదులు ఎక్కడిదో గంభీరత్వం వచ్చిపడింది.

"మంజూ! నాకిదేం నచ్చలేదు!" అన్నాడు గోపాలం వున్నట్టుండి.

"ఏది!" అడిగిందామె వులిక్కి పడుతూ.

"అదే! ముందిది చెప్పు! నీ కిప్పుడెన్నేళ్లు?"

"ఇంకా ముసలిదాన్ని కాలేదు లెండి. అయినా శ్రీవారికి అదేంఅనుమానం?" వస్తున్న నవ్వును - పంటి క్రింద నొక్కి పెడుతూ అన్నది మంజుల.

"అదికాదు - నీ కింకా సరిగ్గా పాతికేళ్ళు నిండలేదు - అయినా ఇద్దరు పిల్లల తల్లి వయ్యావు! నాకు యింకా ముప్ఫయి ఏళ్ళు రాలేదు. అప్పుడే...." ఆగాడు గోపాలం - ఆమె కళ్ళల్లోని పూర్వపు వెలుగును వెతుకుతూ.

"ఊఁ!" అన్నది మంజుల ఏమీ అర్థం కాక.

"నే చెప్పేది పూర్తిగాఅర్థం చేసుకో మంజూ! నువ్వు మరీ చిన్నదానివేం కాదు - పైగా

చదువుకున్నదానివి...." మంజుల చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకుంటూ అన్నాడు గోపాలం.

ఆమెకంతా అర్ధమయింది! కాని ఏమీ మాట్లాడలేదు.

గోపాలమే మళ్ళీ అన్నాడు.

"యింతటితో పిల్లల్ని ఆపేద్దాం! ఈ సారి కాన్పు కాగానే ఆపరేషన్ చేయించుకో! నిన్ను - ఈ వయసులోనే ఇద్దరి పిల్లల తల్లిగా వూహించు కుంటుంటే ఏమిటోగా వుంది. పైగా ఈ కాన్పులతో, నువ్వూ నీ ఆరోగ్యం - ఏ మవుతుందో చెప్పినా నీ కర్థం కావటం లేదు. యింతటితో ఫుల్‌స్టాప్ పెట్టేద్దాం! ఏం! రెండూ ప్లస్ వన్ ముగ్గురు పిల్లలు చాలు!" లాలింపుగా అన్నాడు గోపాలం.

"నాన్న, అమ్మ అసలేమాత్రం వప్పుకోవటం లేదు. వాళ్ళకి యిదో మహాపరాధంలా, ఘోరమైన పాపంలా కనపడుతున్నది. మొన్న నేనిదే మాట అమ్మతో అన్నానని ఆవిడ కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంది" - ఒక్క క్షణం ఆగి తనే అడిగింది మంజుల, "అత్తగారూ, మామగారూ ఏమంటున్నారు?" అని.

"ఏమంటారు! నేను ఆ ఊరికి వెళ్ళినప్పుడల్లా ఇదే ప్రసంగం వచ్చేది. ఈసారికి వద్దులేరా వచ్చే సారికి చూద్దాంలే అంటాడు నాన్న. అమ్మేమొ ఇదంతా మన వినాశానికే వచ్చిందంటుంది. మనం ముందు, ఒక పిల్లవాడితో ఆపేద్దామనుకున్నాం. మా నాన్న బలవంతం మీద రెండు అనుకున్నాం. తరువాత మీ వాళ్ళు అల్లరిచేస్తే ఇప్పుడు మూడు! ఇంతటితో ఆపకపోతే లాభం లేదు మంజూ! మన ఆరోగ్యం సంగతెలావున్నా ఈ కాల పరిస్థితులను బట్టి ముగ్గురు పిల్లలను పెంచి, పెద్ద చేయటం, సామాన్యమైన విషయం కాదు! నా మాట విను - డెలివరీ అవగానే - ఆపరేషన్ చేయించుకో - ఏమీ ప్రమాదముండదు!"..... ఆమె చేతిని మృదువుగా నొక్కుతూ అన్నాడు గోపాలం.

"నాకూ అన్నీ తెలుసు! కాని ఏం చేయమంటారు చెప్పండి! ఎవ్వరికీ ఈ విషయం నచ్చలేదు. అమ్మ, నాన్న, అత్తగారూ, మామగారు అందరూ కారాలూ, మిరియాలూ నూరుతున్నారు-" తన అసహాయతను వెలిబుచ్చింది మంజుల.

"మంజూ! వాళ్ళు యిప్పుడు ఎన్నన్నా - పిల్లల్ని పోషించవలసింది మనం. తరువాత ఏమనుకొనీ ప్రయోజనం లేదు! బాగా ఆలోచించు!"....

మామగారిని వరండాలో చూసి బయటకు వచ్చాడు గోపాలం.

"ఏమోయ్! ఎప్పుడు రావటం?" అడిగారు మామగారు.

"ఒక అరగంట అయిందండీ! నాకు శెలవు దొరకలేదు. సాయంత్రానికి వెళ్ళిపోవాలి!"

"మీ అమ్మా, నాన్న దగ్గర్నించి వుత్తరాలు వస్తున్నయ్యా?"

"ఊఁ!" అన్నాడు గోపాలం, తల ఆడిస్తూ.

భోజనాలు చేయటం అయిపోయాక పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుతున్నప్పుడు అన్నాడు గోపాలం.

"ఈసారి కాన్పు రాగానే - మంజులకు ఆపరేషన్ చేయిస్తే బాగుంటుందని నా అభిప్రాయం!"

"ఎందుకోయ్! ముగ్గురు పిల్లలకే ఏమంత మించిపోయిందని -అయినా డబ్బులు సంపాదించుకుంటున్నావ్! నీకేమోయ్? ఏదో - అడుక్కుతినే వాళ్ళకి కాని ఫామిలీ ప్లానింగ్!....."

"లేదు మామగారూ! నేను గట్టిగా నిశ్చయించుకున్నాను. యిక యింతటితో పిల్లలక్కర్లేదని!" సూటిగా అన్నాడు గోపాలం.

ఆయన ఒక్క నిముషం ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"అసలు విషయం చెబుతున్నాను వినవోయ్ గోపాలం! పుట్టిన పిల్లను చంపితే ఎంత పాపమో - పుట్టబోయే పిల్లల్ని చంపినా అంతే పాపం? ఘోర నరకం ప్రాప్తిస్తుంది - వాడికి పుట్టగతులుండవ్! ఏ శాస్త్రము దీనికి ఒప్పుకోదు! పిల్లలు భగవంతుని స్వరూపాలోయ్! అటువంటి వారిని చేజేతులా నాశనం చేస్తామా! అది చాలా తప్పు! నువ్వింకా కుర్రవాడివి - యింకోసారి సరిగ్గా ఆలోచించు?"

"అది కాదండీ? నాకు వచ్చే జీతంతో - ఇంత మందితో..." సణిగాడు గోపాలం.

"ఏమిటోయ్! నువ్వు మరీనూ! నారు పోసినవాడు నీరు పోయక మానడు! నువ్వు మీ నాన్నకు ఏడో వాడివి! ఆయన నిన్ను పెంచలేదూ! యింతవాడ్ని చేయలేదూ! ఆయనకు మాత్రం ఏముంది కనక! ఆయనే ఆ రోజు నలుగురితో సరిపెట్టుకునుంటే నువ్వేమయేవాడివి?..... అసలా విషయం అనుకోవటం కూడా మంచిది కాదు!" అన్నాడాయన.

గుమ్మంలో నుంచున్న అత్తగారు అందుకున్నది.

"ఈ మధ్యనే రాజేశ్వరమ్మగారి పెద్ద కూతురు ఆపరేషన్ చేయించుకుంది. నిద్రపోతూ, ఏం ఆపరేషన్ చేశారో ఏమో పాపం నిక్షేపం లాంటి యిల్లాలు. నూరేళ్ళు నిండిపోయాయ్! ఎందుకు చెప్పు, లేనిపోని గొడవలు తెచ్చుకోవటం! సుభద్రమ్మగారి మూడో కూతురికీ అంతే....."

"ఊఁ! చాల్లే ఊరుకో....." చిన్నగా కసిరాడు గోపాలం మామగారు.

గోపాలం ఆలోచనలో పడ్డాడు. ముద్దమందారంలా వుండే మంజుల- కాన్పులతో నీరసించిన

మంజుల - అతని మస్తిష్కంలో మొదలసాగారు. ఏవో ఒకటి రెండు ఆపరేషన్సు ఫెయిలయితే - అన్నీ ఫెయిలవుతయ్యా! ఏమో! ఆపరేషన్ చేయిస్తే మంజుల తనకి దక్కుతుందా? ఒక్క క్షణం భయమేసింది గోపాలానికి.

"మొన్న - మీ అమ్మా నాన్న ఇక్కడికి వచ్చినప్పుడు కూడా ఈ విషయం మీద చర్చ జరిగిందోయ్ గోపాలం. వాళ్ళకీ ఏ మాత్రం యిష్టంలేదు. ఇంతమంది యిష్టానికి వ్యతిరేకంగా నడుచుకుంటాననటం భావ్యం కాదు. అంతేకాక కుటుంబ నియంత్రణాన్ని ఏ మతమూ, శాస్త్రమూ హర్షించదు! సరిగ్గా ఆలోచించుకో! తొందర పడితే తరువాత విచారించవలసి వస్తుంది!" అన్నాడాయన.

గోపాలానికి ఏం చేయాలో, ఏమనాలో అర్థం కాలేదు.

గదిలోకి వచ్చాడు గోపాలం. కూతురు తులసి మాత్రం మంచం మీద పడుకుని, నిద్రపోతూ వుంది. నిద్రలో అమాయకంగా తనలో తనే నవ్వుకుంటున్నది ఎందుకో. మెరుస్తున్న పచ్చటి బుగ్గలోని పసిడి అందం, పసితనం తనని వెక్కిరిస్తున్నట్టు ఫీలయాడు గోపాలం. కూతురు ప్రక్కనే పడుకుని ఆమె మీద చేయి వేసి ఆలోచించసాగాడు.

కొంతసేపయిన తరువాత వచ్చింది మంజుల. ఆమె నడకలో తనకు కావలసిన కొత్త పెళ్ళి కూతురి హొయలు కనిపించలేదు. 'ఎందుకు కనుపిస్తుంది?' కసిగా అనుకున్నాడు గోపాలం....

"ఏమిటి? కూతురి మీద ఒక్కసారిగా యింత ప్రేమ వచ్చేసింది. కావలించుకుపడుకున్నారు!" అన్నది మంజుల నవ్వుతూ. .

గోపాలం ముఖం నల్లబడింది.

"నేను ఫామిలీ ప్లానింగ్ చేద్దామన్నానని - నాకు పిల్లల మీద ప్రేమ లేదనుకున్నావా మంజూ! పరిస్థితుల దృష్ట్యా మాట్లాడేనే కాని - పిల్లల మీద ప్రేమ లేక కాదు -" అన్నాడు గోపాలం.

మంజుల కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగినయ్!

"ఛా! అదేమి లేదండీ! నేనేదో సరదా కన్నాను! మీ మనసు నాకు తెలీదూ - మిమ్మల్ని నొప్పించాలని నేనలేదు" - నొచ్చుకున్నది మంజుల.

గోపాలానికి తెలుసు ఆమెది ఎంత సున్నిత హృదయమో-

ఆమెను దగ్గరకు తీసుకున్నాడు.

"మంజూ! నేనొక టడుగుతాను - చెబుతావా?"

ఆమె అతని కళ్ళల్లోకి చూసింది.

"మనం పిల్లల్ని యింతటితో ఆపేయటం నీ కిష్టమేనా?" సూటిగా అడిగాడు గోపాలం.

"మీ యిష్టమే నా యిష్టం!" అన్నది ముద్దరాలు - ముద్దగా.

"కాదు నీ అభిప్రాయం చెప్పు!"

ఒకసారి భర్తను చూసి, తల దించుకుంది.

"పిల్లలు కావాలని ఏ తల్లి కోరుకోదూ - అయినా పది మంది పిల్లల్ని కని పెంచే తాహతులేక, పదిమందీ 'ఆకలో' అని అవురావురుమంటుంటే ఏ మాతృమూర్తి సహిస్తుంది? మన సంసారం యిప్పుడు ఏ రకంగా నడుస్తున్నదో నాకు తెలుసు. అందుకే నాకేమీ అభ్యంతరం కనిపించటం లేదు! - కాని నాన్నకీ అమ్మకీ, అత్తగారికీ - మామగారికీ - అసలు మనవాళ్ళెవరికి యిష్టం లేదు - అందర్నీ కాదని...." నెమ్మదిగా అన్నది మంజుల.

"అదే నేనూ ఆలోచిస్తున్నాను!" అన్నాడు గోపాలం.

ఉన్నట్టుండి గోపాలం అన్నాడు.

"సరేలే! యిప్పటినుంచీ మనసులు పాడుచేసుకోవటం ఎందుకు? తరువాత ఆలోచిద్దాం" అన్నాడు.

సెలవు లేదు. కనుక ఆ సాయంత్రమే వెళ్ళిపోయాడు గోపాలం.

తరువాత పది రోజులకి- తను అన్నట్టుగానే ముద్దబంతి పువ్వులాంటి కూతుర్ని కన్నది మంజుల.

"సీత పుట్టింది!" అనుకున్నారు మిగిలిన పిల్లలు.

గోపాలానికి వుత్తరం వ్రాశారు. పదకొండో రోజుకి ముందే రమ్మని.

పదో రోజు కల్లా అంతా వచ్చారు. కాని గోపాలం రాలేదు.

"అమ్మాయికి ఆపరేషన్ చేయించటం లేదని వ్రాయటం వలన కోపం వచ్చిందేమో అల్లుడికి" అన్నాడు మామగారు - గోపాలం తండ్రితో.

"ఎంత కోపమొచ్చినా - కనీసం పసిగుడ్డును చూసుకోటానికయినా, రానక్కరలేదుటమ్మా మరీ చోద్యం!" అనుకున్నారు ఆడవారు.

పదకొండో రోజుకి కూడా గోపాలం రాలేదు! ఉత్తరం వచ్చింది! బారసాల ఇరవై ఒకటిన చేయమని - అప్పుడు తను వస్తానని వ్రాసాడు.

"గుడ్డిలో మెల్ల" అనుకున్నారు బంధువులు.

ఇరవయ్యో రోజున సాయంత్రానికి వచ్చాడు గోపాలం. అందరి పరామర్శల్నీ అందుకున్నాడు.

తన కూతుర్ని చూసి మురిసిపోయాడు. బారసాల జరిగిపోయింది.

ఆ రోజు రాత్రి మంజుల అడిగింది -

"అంతా, వద్దన్నారే అనుకోండి - మీరంత కోపం తెచ్చుకోవాలా? ఎంత భయపడి చచ్చాననుకున్నారు. అంతా, అసలు మీరు రారేమో అనుకున్నారు!"

మంజులని పరకాయించి చూశాడు గోపాలం. పచ్చి బాలింతరాలుగానే, మంజుల అందంగా వుందనుకున్నాడు.

"నాకేం కోపం రాలేదు మంజూ! కాని నువ్వేం కోపం తెచ్చుకోనంటే ఓ విషయం చెబుతాను! చెప్పనా"

పసిపిల్లకు పాలుపడుతూ చెప్పమని తలవూపింది మంజుల.

"మన మధ్యనే ఈ విషయం కొన్ని రోజులు రహస్యంగా వుండాలి సుమా!"

"ఏమిటండీ! అంత భయం!" ముక్కుని వింతగా ముడిచి - నవ్వింది మంజుల.

"చెబుతున్నాను విను మంజూ! నేను ఈ మధ్యనే ఆపరేషన్ చేయించుకున్నాను - పిల్లలు పుట్టకుండా! నీకు ఆపరేషన్ చేయించటానికి మనవాళ్ళెవరూ వప్పుకోవటం లేదు! ఆపరేషన్ చేయించుకోవటం వలననే పదకొండో రోజుకి రాలేకపోయాను. పైకి చెబితే అంతా ఫైరయిపోతారని - బయటకు పొక్కలేదు! తరువాత నెమ్మదిగా తెలిసినా వాళ్ళే సర్దుకు పోతారు! ఏది ఏమైనా నీకభ్యంతరం లేదన్నావ్ - నా కంతే చాలు - ఏ మంటావ్?" అడిగాడు గోపాలం - తన ఎదురుగా వున్న మంజుల మాతృ స్వరూపాన్ని చూస్తూ.

ముందు బిత్తరపోయినా భర్త చేసిన పనికి హాయిగా నవ్వేసింది మంజుల. ●

(జ్యోతి మాసపత్రిక: జూన్ 1969)